

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

226

Vragen van de leden **Van der Staaij** en **Stoffer** (beiden SGP) aan de Ministers van Financiën en van Buitenlandse Zaken over *het bericht dat Wit-Rusland ongeveer 1 miljard euro ontvangt van het Internationaal Monetair Fonds (IMF)* (ingezonden 1 september 2021).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën) en Minister **Knapen** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 7 oktober 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 18.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat Wit-Rusland ongeveer 1 miljard euro ontvangt van het IMF?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Waar is de financiële ondersteuning voor bestemd, voor welke doelen moet het geld aangewend worden?

Antwoord 2

Een generieke SDR allocatie vult de internationale reserveposities van IMF leden aan en versterkt hiermee het mondiale financiële vangnet. De allocatie verschaft liquiditeit aan het internationale monetaire systeem. Een SDR-allocatie voorziet opkomende economieën en lage-inkomenslanden van harde valuta als de euro, dollar, yen, Britse pond en renminbi, doordat hun centrale banken de gealloceerde SDR's kunnen omwisselen voor harde valuta bij andere centrale banken. Daarnaast kunnen SDR's worden benut om betalingen aan het IMF te voldoen. SDR's kunnen kwetsbare landen liquiditeitsruimte bieden om eventuele cruciale crisis-gerelateerde uitgaven te doen.

Vraag 3

Welke (politieke) voorwaarden zijn verbonden aan de financiële steun?

¹ NRC, 23 augustus 2021, «Ondanks kritiek bijna miljard dollar aan IMF-steun voor Wit-Rusland» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/08/23/ondanks-kritiek-bijna-miljard-dollar-aan-imf-steun-voor-wit-rusland-a4055797>)

Antwoord 3

SDR's zijn onconditioneel van aard. Daardoor zijn er geen voorwaarden verbonden aan een allocatie van SDR's of het gebruik van SDR's.

Vraag 4

Hoe wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van de inzet van de financiële middelen gemonitord?

Antwoord 4

Om te zorgen dat SDR's effectief en zorgvuldig worden aangewend, implementeert het IMF een aantal voorstellen om de transparantie en verantwoording van het gebruik van SDR's te bevorderen. Zo is de Guidance Note over het gebruik van SDR's geactualiseerd, waarmee het IMF landen een leidraad biedt hoe SDR's effectief in te zetten.² Daarin benadrukt het IMF dat noodzakelijke beleidshervormingen om de economie te ondersteunen tijdig moeten worden ingezet. Tijdens Artikel IV consultaties kan het IMF landen eventueel adviseren over de specifieke inzet van SDR's. Verder stelt het IMF ongeveer twee jaar na de allocatie een extra rapport inzake het gebruik van SDR's op. Transparantie wordt verder uitgebreid door de publicatie van SDR posities en operaties van individuele landen in meer detail uit te splitsen en op kwartaalbasis te publiceren.

Vraag 5

In hoeverre kunnen de financiële middelen van het IMF de sancties tegen Wit-Rusland ondermijnen door de effecten ervan op ongewenste wijze te verzachten?

Antwoord 5

In algemene zin geldt dat het de rol van het IMF is om betalingsbalanssteun te verlenen aan landen die door het lidmaatschap worden erkend. Lidstaten die niet erkend worden hebben geen toegang tot IMF-faciliteiten. De toekenning van SDR's doet op zichzelf geen afbreuk aan de sancties die de EU en verschillende andere bondgenoten tegen Belarus hebben ingesteld. Bevriezing van tegoeden, inreisverboden, handelsbeperkingen en restricties op toegang tot de Europese kapitaalmarkt zijn van kracht en hebben onverminderd effect.

Om speciale trekkingsrechten te verzilveren moet de centrale bank van Belarus deze op de internationale kapitaalmarkt omwisselen voor harde valuta bij andere centrale banken. Nederland zet erop in om, in lijn met het staande sanctiebeleid, in contacten met de EU en andere internationale partners de mogelijkheden voor Belarus om SDR's te verzilveren op de kapitaalmarkt zo veel mogelijk te beperken, om zo de druk op het regime verder op te voeren.

Vraag 6, 7

Deelt u de mening dat het niet uit te leggen is dat Wit-Rusland een fors bedrag ontvangt via het IMF, terwijl er met Nederlandse steun sancties aan Wit-Rusland opgelegd zijn door landen die ook lid zijn van het IMF? Geeft het IMF zich rekenschap van deze tegenstrijdigheid, en zo ja, op welke manier?

Antwoord 6, 7

Om toegang te krijgen tot gealloceerde SDR's dient een land geen achterstallige betalingen aan het IMF uit te hebben staan en dient het IMF de zittende macht in het land te erkennen. Het IMF gaat over tot niet-erkenning indien de meerderheid van het IMF-lidmaatschap, gewogen op basis van stemgewicht, een regime niet erkent.

Het kabinet heeft grote zorgen over de zware repressie waar de autoriteiten in Belarus hun eigen bevolking aan onderwerpen. Nederland heeft in EU-verband daarom ook vier krachtige pakketten sancties tegen Belarus ingesteld. Samen met een grote groep partners staat Nederland ook op het standpunt dat Loekasjenko geen democratische legitieme president is.

² Guidance Note for Fund Staff on the Treatment and Use of SDR Allocations (imf.org)

Er is echter geen sprake van brede internationale niet-erkenning van de uitvoerende macht van Belarus. Ook in EU-verband is niet overgegaan tot volledige niet-erkenning van de uitvoerende macht van Belarus. Wel is de samenwerkingsrelatie met Belarus in grote mate afgeschaald sinds de gestolen presidentsverkiezingen van augustus 2020.

Bij de allocatie van de SDR's op 23 augustus jl. zijn deze generiek uitgekeerd aan alle leden van het IMF. De leden waarvan de uitvoerende macht door de meerderheid van het IMF-lidmaatschap wordt erkend, waaronder dus ook Belarus, hebben toegang tot de gealloceerde SDR's. Nederland is van mening dat dit correct op basis van de geldende procedures van het IMF is gebeurd.

Vraag 8

Bent u bekend met de kritische reacties vanuit bijvoorbeeld de Wit-Russische oppositie op de schenking, en in hoeverre deelt u hun kritiek?

Antwoord 8

Het kabinet is bekend met deze reacties en heeft grote zorgen over de zware repressie waar de autoriteiten in Belarus hun eigen bevolking aan onderwerpen. Het Kabinet heeft dan ook begrip voor de vragen die de uitkering van deze SDR's aan Belarus oproept. Echter, de toekenning van SDR's is naar het oordeel van het kabinet volgens de geldende procedures verlopen. Zoals ook gemeld in de het antwoord op de Kamervragen van leden Brekelmans en Heinen (2021Z14510) zet het kabinet zich er, in lijn met het geldende sanctiebeleid, wel voor in om de mogelijkheden voor Belarus om deze SDR's op de internationale kapitaalmarkt te verzilveren zoveel mogelijk te beperken.

Vraag 9

Welke invloed kan Nederland met gelijkgestemde landen uitoefenen op deze beslissing van het IMF, en bent u bereid zich in te zetten voor het intrekken ervan?

Antwoord 9

De allocatie van deze SDR's aan Belarus is volgens de daartoe geldende procedures tot stand gekomen. De SDRs zijn reeds uitgekeerd en een generieke allocatie kan niet voor afzonderlijke lidstaten teruggedraaid worden. Het kabinet ziet daarom geen aanleiding om zich nu binnen het IMF uit te spreken voor het intrekken van de aan Belarus toegekende SDR's.

Vraag 10

Deelt u de mening dat Nederland geen trekkingsrechten mag kopen van Wit-Rusland?

Antwoord 10

Om speciale trekkingsrechten te verzilveren, kunnen landen deze op de internationale kapitaalmarkt omwisselen voor harde valuta bij andere centrale banken. Zoals genoemd in de antwoorden op de Kamervragen van de leden Brekelmans en Heinen (2021Z14510) zet Nederland erop in om, in lijn met het staande sanctiebeleid, de mogelijkheden voor Belarus om SDR's op de internationale kapitaalmarkt in te wisselen zoveel mogelijk te beperken. Op grond van afspraken met het IMF behoudt De Nederlandsche Bank zich altijd het recht voor om SDR transacties te weigeren met tegenpartijen waar (EU) sancties voor gelden.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Brekelmans en Heinen (beiden VVD), ingezonden 24 augustus 2021 (vraagnummer 2021Z14510).